ANY II - N.º 14 - JULIOL/AGOST 1980

la farga

BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS SALT

ESPIGOLANT

MIQUEL BERGA, Premi Carles Rahola

¿Fallo en el fallo del premio Rahola?

(Los Sitios)

Ayer se señalaba, por un informante a nuestra Redacción, que el fallo del Jurado del I Premio de Ensayo «Carles Rahola» es, y posiblemente, será impugnado, porque la obra premiada «Entre la ploma i el fusell», del saltense Miquel Bergo i Bagué, no alcanza la extensión requerida y que en parte se publicó en los números 17 y 18 de la revista «L'Avenç». Esperemos que todo sea un error, pues conocemos la escrupulosidad de los jurados y que se trate de una confusión, precisamente con otra de las obras presentadas y que ya, inicialmente, se eliminó por el propio Jurado. (Foto Lluis).

(Los Sitios)

1/Jul/80

EL TREBALL PREMIAT AMB EL "RAHOLA" S'AJUSTA A LES BASES

Nota de la Secretaria del Jurat

El Secretari del Jurat del I Premi d'Assaig «Carles Rahola» ens ha fet arribar, amb prec de publicació, la nota següent:

«Davant de les insinuacions contingudes a la nota «¿Fallo en el fallo del Premio Rahola?», apareguda a l'edició de LOS SITIOS del diumenge passat, dia 29 de juny, el Jurat del Premi fa constar expressament:

1. — Que el treball premiat, «Entre la ploma i el fusell», de Miquel Berga i Bagué, compleix estrictament les bases de la convocatòria pel que fa a la seva extensió, ja que consta de 150 folis mecanografiats, límit màxim autoritzat per les esmentades bases.

2. — Que els textos del propi autor publicats a la revista «L'Avenç», i degudament examinats pel Jurat, constitueixen un breu treball sobre el mateix tema que és absolutament diferent —tant pel contingut com per les dimensions— de l'assaig guardonat, que manté plenament la seva condició d'inèdit.

No podria prosperar, doncs, ni per una raó ni per l'altra de les dues que cita el diari, la possible impugnació del veredicte atlindida per la nota periodística».

Girona, 30 de juny del 1980

Narcís Jordi Aragó felicita Miquel Berga, guanyador del Premi "Carles Rahola"

En Miquel Berga i Bagué, guanyador del I Premi Carles Rahola d'assaig, és un noi de Salt, de tota la vida. Té 27 anys i és pare de dues criatures, l'Eugenia i en Miquel. Aquest va néixer dues hores després d'aconseguir el Premi Rahola. La nostra enhorabona per partida doble: Pel premi i pel naixement.

El que va ser divertit fou la polemica que va volguer engegar el diari de l'ex-"Movimiento", Los Sitios de "Gerona", que no tenien cap fonament. I, posats a quedar malament, ni tan sols varen saber demanar disculpes.

Tele/eXpres — Página 16
Lunes, 30 de junio de 1980

S BERTRANA,

La guerra civil, tema del premi d'assaig

«Entre la ploma i el fusell», del llicenciat en filologia anglesa Miquel Berga i Bagué, es un estudi sobre el compromís de l'intellectual. **«La primera part** —ens diu l'autor premiat amb el Carles Rahola, institut per primera vegada enguany—, **és una disquisició sobre el cas dels inteHectuals davant un fet com el feixisme dels anys 30. He triat cinc escriptors: George Orwell, Christopher Cardwell, Ralph Fox, John Carnford i Julian Bell, nebot de la Virginia Woolf. Els quatre darrers moriren a Espanya. Els he agafat com a exemples perquè s'hi definiren de forma contundent. El que m'interessava era més aviat l'actitud, el símptoma, abans que l'escriptor.»**

Berga i Bagué, de Salt, ha estudiat a Anglaterra i ha fet la tesi doctoral sobre Orwell. **«He trobat quinze articles inèdits de l'autor d'"Homenatge a Catalunya".»**

El treball el va poder fer gràcies al secretariat de les Brigades Internacionals, **«que tenen uns arxius molt interessants».** Els personatges objectes de l'estudi **«eren sindicalistes, militants antifeixistes. Tres d'ells comunistes ortodoxos».**

Per al periodista Narcís-Jordi Aragó, membre del jurat, **«és un treball que es troba a prop de la figura de Rahola, ja que són gent que van morir a la guerra civil».** Segons el diputat socialista De Puig, **«el treball, més que una obra ben feta sobre un autor qualsevol, és una reflexió sobre la posició de compromís de l'inteHectual, d'un gran interès».** Per al catedràtic de la Universitat de Barcelona Antoni Comas, l'obra **«té una fonamentació científica notable i, en segon lloc, el tema és d'abast universal».**

la farga
BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS SALT

Any II - Núm. 14
Juliol/Agost 1980

SUMARI

Espigolant..... 2
Editorial..... 3
Vidal del Casal..... 5
Muntanya..... 7
Trencaclosques estiuenc..... 9
El carrilet d'Olot a Girona..... 11
L'Ajuntament de Salt i els conflictes obrers 1900-1936..... 12 i 13
Teva/Meva.....
Salvador Sunyer..... 15 i 17
Una visita als "Picus"..... 19
M'agrada... no m'agrada..... 21
Culturàlia..... 22
Fotoconcurs Salt inèdit..... 22
A la taula de LA FARGA..... 22
Cagaferro..... 23

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol, Quim Pla, Miquel Casellas, Joan Arnau, Narcís Burch, Josep M.ª Torras, Alfons Mateu; Eusebi Cabezas, Martí Fita, Josep M.ª Quintana, Guillem Terribas.

DISSENY:
J. Cristòfol i G. Terribas

PORTADA: Lluís Molins

COL.LABORADORS:

Miquel Berga, Josep Clara, Josep Casas, Emili Torrent, Joan Carreras i Pera.

ADMINISTRACIÓ: M. Casellas

PUBLICITAT: J. Cebrián

DISTRIBUCIÓ:
Joan Roig i Pitu Geli

REDACCIÓ:
Passeig Verdaguer, n.º 1
CASAL DE JUBILATS
SALT

IMPRESSIÓ:
TIPOGRAFIA-OFFSET PAGÈS
Telèf. 42 01 07 - ANGLÈS

D'aquest número de LA FARGA se n'han imprès 1000 exemplars.

Autoritzem la reproducció dels articles publicats, esmentant el nom de LA FARGA.

Dipòsit Legal: GI 356 - 1979

editorial

ESTIU, VACANCES I CRISI ECONOMICA

Ha arribat l'estiu, la crisi econòmica està en la seva plenitud.., i parlem de vacances.

Les vacances, un anhel, esperat per tothom al llarg de l'any. Les vacances volen ser una pausa, un parèntesi, en el treball ciutadà.

Les vacances coincideixen a l'estiu. Un estiu, lligat a sol, platja, Festes Majors i excursions...

I malgrat la crisi, la gent parla de vacances. S'esperen des de temps. Tots: el treballador i l'empresari, l'alumne i el mestre, el botiguer i el viatjant... els uneix a l'estiu una mateixa aspiració: el descans, el canviar d'activitat... llegir, viatjar, acostar-se a la platja, i a la muntanya.. Tot unit a un desig comú: trencar la monotonia diària, fer un canvi en l'activitat de cada setmana, l'activitat de dia rera dia.

I estiu, al nostre país, vol dir turisme. Un turisme, que ens visita assíduament, que omple les nostres carreteres i les nostres platges, que ens parla un llenguatge babilònic, que porta uns constums diferents i unes tradicions diferents.

De totes maneres, l'euforia turística de la darrera dècada ha minvat. Ja no vénen tants turistes, ja no es treballa tant a l'estiu. La crisi ha arribat, i aquest sector, (hotels, serveis, construcció..) se'n ressent més que els altres. Des del punt de vista turístic, diuen que aquest any, no serà pas bo. Els presagis són pessimistes.

Però no tot ha de ser dolent. Tal vegada aquesta crisi voldrà dir menys massificació a les nostres desfetes platges.. I voldrà dir que ha arribat l'hora que s'acabin els abusos de preus a la costa i a ciutat, a la mala qualitat de vida, al negoci especulatiu de destrucció de la bellesa de les nostres cales i muntanyes...

El turisme ha de fer un pas endavant... perquè arribi a ser un mitjà de progrés i riquesa, però no un mitjà d'abús.

Ja som a l'estiu. I al bell mig, la nostra Festa Major i després de la Festa... la dispersió. Les vacances.. un món diferent per a cadascú . Després, la vida ciutadana, el pols del treball, tornara, i agafarà més força, més il.lusió...

Lectors de la Farga: BON ESTIU... BONES VACANCES!

VIDA del CASAL

CLUB PETANCA

SALT

1975

JUBILATS
I SIMPATITZANTS
•FESTA MAJOR•

Parlar de cultura és tan extens, que es faria molt llarg parlar-ne ara i ací. Però si vull dir que hom pensa que en tot el que fem hi ha quelcom de cultura: en el parlar, en l'escriure, dibuixar o jugar, i un llarg molt més extens de coses. Coses que, sense donar-nos-en compte, fan possible que un poble, una entitat, o algun esport es formin culturalment. I si, a més a més, fan o imprimeixen algun butlletí o programa, no hi ha dubte que a més d'informar el seus socis o simpatitzants, fan història i cultura i que, en moments donats, poden ésser molt importants.

No cal dir que els programes de FESTA MAJOR que ha editat el Casal en aquests sis anys, són una prova viva d'això que acabem de dir. I compleixen aquesta petita història informativa que, com entitat, n'és el nostre Casal.

I és per això que vull recalcar i ressaltar l'esforç que fan uns homes perquè anualment pugui sortir aquest programa, que en el fons són molt importants perquè, a més a més són fets majoritàriament per gent de Salt, del nostre poble, i per la qual cosa ens podem adonar que són fets íntegrament per "amateurs", cada un d'ells en el seu estil. Per exemple, les portades són fetes per el mateix autor d'aquests sis números, en Lluís Mateu i Riera, que per molts anys en pugui fer moltes més. Altres que contribueixen en la confecció d'aquest programa són: Iu Bohigas, Martí Fita, Salvador Sunyer, Josep Clara, Josep Cristòfol, M.ª Carme Bover, Francesc Fontané, Quim Pla, Narcís Burch, Joan Arnau, Antoni Echave, Emili Serra, Josep M.ª Casadevall i d'altres més que ara no em vénen a la memòria.

Voldria destacar també la important labor que duu a terme en Josep Cebrian, membre de la Junta i molt vinculat a les activitats d'aquest Casal. Igualment com molts altres, fa sis anys que treballa per a la confecció d'aquest programa, amb una de les feines més ingrates, com ho és la de buscar la col.laboració dels anunciants.

NARCÍS BURCH

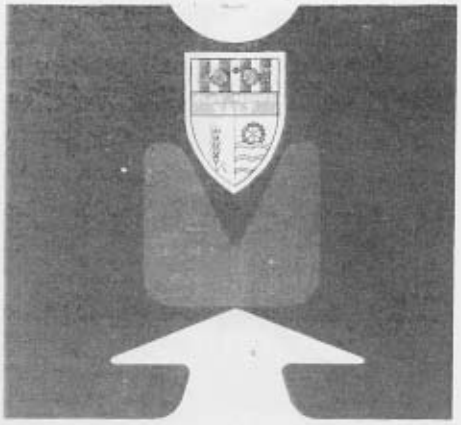

CENTRE EXCURSIONISTA SALTENC

VACANCES

En el moment de redactar aquestes notes per a LA FARGA, s'estan organitzant, per part de grups de socis del C.E.S., diferents sortides de vacances, principalment cap als Pirineus: El Vinyamala, la regió del Pallars, l'Aneto, el Canigó, seran escenari, aquest estiu, d'acampades i ascensions dels nostres excursionistes.

Al mateix temps que aquesta activitat pirinenca, altres excursions de més envergadura estan també en preparació, a realitzar més enllá de les nostres fronteres. D'entre aquestes expedicions internacionals, en destaca la projectada pel matrimoni Cristòfol i el company Quim Pla, a les llunyanes terres àrtiques de Lapònia, sobrepassant el Cercle Polar i arribant fins el Cap Nord.

A tothom desitgem unes bones vacances. Bona sort i bon temps!

NOU CURS D'ACTIVITATS

El divendres dia 26 de setembre, a les 8 del vespre, inaugurarem el nou curs d'activitats 1980/81. L'acte consistirà en una petita festa que celebrarem als nostres locals, en el transcurs de la qual es projectaran films del company Jordi Valls, sobre les activitats del C.E.S. durant la temporada passada.

Serà el retrobament entre tots nosaltres després del parèntesi estiuenc i el primer contacte cara al nou curs d'activitats.

Tots hi esteu convidats.

III APLEC DE SALT

Igual que l'any passat, el C.E.S. participarà en l'organització d'aquesta nova edició de l'Aplec de Salt, a celebrar possiblement el primer diumenge d'octubre. En el pròxim número de LA FARGA en donarem més àmplia informació.

EXCURSIÓ A ROCACORBA

El diumenge dia 19 d'octubre anirem a Rocacorba, per Canet d'Adri. Serà la primera excursió de muntanya corresponent al nou curs d'activitats. I per celebrar-ho, acabarem l'excursió amb una costellada de germanor. Per tal de facilitar la bona organització, preguem d'inscriure's amb la màxima antelació possible.

NOU MATERIAL

Últimament, el Centre Excursionista Saltenc ha adquirit el següent material:

— Una tenda de campanya de 3 places.
— Una tenda de campanya 4 places.
— Una tenda de campanya de 5 places,
— Una corda d'escalada de 40 metres.

Tot aquest material, nou de trinca, queda des d'ara a la disposició de tots els nostres socis, que podran fer-ne ús en les condicions estipulades. Per a sol.licituds, reserves i tota mena d'informació, preguem que us dirigiu al vocal responsable de material, el company Josep Serra.

NOUS SOCIS

Últimament han estat alta com a nous socis del Centre Excursionista Saltenc:

Lluís Bayarre i Nierga.
M.ª Pilar Victory i Sans.
Eva Touron i Victory.
Xavier Touron i Victory.
Margarida Madrenas i Sala.
M.ª Teresa Santana i Fàbregas.
Teresa Porcell i Gironès.
Jaume Santana Fàbregas.
Miquel Martínez i Viñolas
Lourdes Soler i Alsina.
Joan Martínez i Soler.
Albert Martínez i Soler.
Míriam Martínez i Soler.
Concepció Batlle i Oliveras.
Enric Mademont i Fina.

A tots ells la nostra més cordial benvinguda.

Trencaclosques Estiuenc

Podríem parlar de les pluges de la primavera i l'estiu. Ens han acostat un xic més cap al nord. Han esverat els nostres pagesos que no trobaven mai el moment de fer la collita del balt per culpa de la mullena. Al mateix temps s'estalviaven moltes hores de regar. Han mantingut l'herba verda, les plantes brillants i els arbres ufanosos. I l'ai al cor als hotelers. Transports , temps i terrorisme: tres tes temudes que neutralitzaven la te arrogant del Turisme

Podríem parlar de les noves publicacions gironines: al costat de La Farga, Presència i Punt Diari hem de posar-hi "La Fullaraca", organ mensual del col.lectiu Ecologista de Girona, "La Carpa" el Full Informatiu de l'Àrea de la Joventut de l'Ajuntament de Girona i "Folgança" gasetilla gironina de Cinema, Teatre, Art, Cultura, Activitats i Esport.

L'esport! Heus ací el centre d'interès gironí: entre el polèmic cinquantenari del Girona F.C. "estrellas invitadas" incloses i els gironins —ara parlo de les comarques gironines— que fan tronar i ploure a les olimpíades de Moscou, el món esportiu ha assolit més importància que en aquells temps gloriosos en que se'n parlava perquè no es podia fer res més.

El camí dels temps gloriosos ens duu inevitablement al camí de la política: Sembla que, finalment, ens veiem les cares. La polarització UCD-CDC-ERC en un front comú per esgarriar qualsevol fitó que el grup PSC-PSUC vulgui entaforar a la normativa del futur Parlament de Catalunya. Sembla estrany que d'ençà del 3 d'abril del 1979 —quinze mesos escassos— les Correlacions de Forces Polítiques Catalanes s'hagin sacsejat d'aquesta manera. Del "pacte del progrés" hem passat al "pacte de la por". Por de qui? Del gran papu roig que posava negres els camisa-blava.

Ves qui ho havia de dir!

I, evidentment, parlar dels camisa-blava és tornar a la lluita per la supervivència. Una supervivència amenaçada cada dia pel conco. No el d'Amèrica, de qui a qualsevol moment ens pot caure una herència de milions, sinó del conco convidat a casa. Aquell que ens parla castellà. Aquell que no permet que el català arribi a València, ni a les Illes, perquè aleshores hi hauria massa gent per tenir a ratlla. Aquí no gosa, però a València diu el mateix que deien els camisa-blava, sinó que ara ho fa amb un donuts partit pel mig.

Aquests donuts a Girona són de mal païr. Pregunteu-ho a la gent d'Omnium Cultural! Només perquè varen gosar dir quatre mitges veritats sobre la situació del català després de la llarga quarentena de dejunis i abstinències, s'enfilaven per les parets. Si ho haguessin dit tot... I pregunteu-ho als pobres confederals d'Esquerra Republicana de Catalunya. Al Parlament de Catalunya es fan un fart de pactar amb donutsassos i els donutsets gironins els tracten de "separatistes".

I perquè no sigui dit que no s'hagin tocat totes les tecles haig d'acabar parlant del clero. Amb una discreció fins i tot exagerada s'han celebrat eleccions al Consell Presbiteral —el Parlament del bisbat, per entendre'ns—. Seguint —com sempre— la tendència general d'aquests darrers temps, també s'ha fet un tomb cap a la dreta. A les primeres votacions la llista unitària propugnada pels fills espirituals dels tres López va fer forat, i va agafar —com sempre— l'esquerra amb els pixats al ventre. La segona volta ha servit per neutralitzar el poder de l'Opus dins els organs decisoris del bisbat de Girona. Només neutralitzar, ja que la presència conservadora hi és majoritària. Sort que a l'Assemblea Diocesana les coses van anar d'una altra manera; el Consell Pastoral que n'ha sortit podrà consolidar la línia d'obertura i renovellament empresa aquests darrers anys pels cristians dinàmics de Girona.

Han estat notícies espigolades de la vida gironina, dites amb ironia, però sense malícia. Com correspon a aquest temps estiuenc, destinades a un número de vacances. Girona dorm, abaltida; la vida ciutadana gairebé és paralitzada. Se'n reprodueixen escenes en la intimitat de les masies adaptades per a segona residència, o a les grans concentracions de la costa.

La llarga carretera travessa Salt i el parteix pel mig. També l'estiu parteix, d'alguna manera, la vida individual i col.lectiva del ciutada. Ben entrat el setembre ens tornarem a trobar amb els mateixos maldecaps que a darreries de juny. I haurem de recomençar moltes coses: potser amb pluges, potser amb temps eixut; —continuaran les publicacions gironines que hem esmentat?— El Girona F.C. haurà sortit definitivament de la seva crisi? —L'esport gironí s'haurà vist augmentat amb alguna medalla olímpica? —el "pacte de la por" continuarà dominant el món polític català o s'esdevindran noves correlacions de forces? —La qüestió cultural i catalana enfrontarà novament els donuts gironins amb Ómnium i ERC? —Entre la Cambra Alta i la Baixa de l'Església gironina— Consell Presbiteral i Assemblea Diocesana— quina dominarà els organs decisoris?

El sol, aplomissat, cau pesadament i estova l'asfalt de la llarga carretera que travessa Salt. El volant crema. Per les finestres, obertes, xiula un vent eixarrït. Intermitent, reducció, cop de fre. Baixem del cotxe i fem via cap a la piscina. D'aquí al setembre.... qui sap qui serà viu.

JOAN CARRERES i PERA

El carrilet d'Olot a Girona...

per Emili Torrent i Algans.

No era nostre, però travessava el terme de Salt. Tots el vèiem passar i el consideràvem part del poble, part del paisatge; les dues parades que hi tenia establertes, Veïnat de Salt i Salt, ens apropaven a Girona i a la bonica comarca de la Garrotxa. Era un magnífic enllaç entre les poblacions de Girona, Salt, Bescanó, Bonmatí, La Cellera, El Pasteral, Amer, Les Planes, Sant Feliu de Pallerols, Sant Miquel de Pineda, Sant Esteve d'En Bas, Les Preses, Sant Privat d'En Bas i Olot; per acomplir un millor servei fins s'aturava a la Font Picant. Tot el trajecte ens alegrava la vista amb el delicios i variat paisatge, tot natura, que per la finestra anava desfilant i que la seva mitjana velocitat ens permetia gaudir a plena satisfacció.

Quan sabíem que era prop l'hora de passar, moltes vegades esperàvem a veure'l, després del primer llarg revolt de Santa Eugènia, enfilant entre els 30 i 35 per hora la recta fins al Veïnat i al baixador de Salt, perdent-se pel revolt que el portava a la Pilastra. Llavors encara no havia arribat el "boom" de l'edificació i els trens eren saludats a ambdós costats, per rossos camps de blat o de civada, o el verd de l'userda.

Ja des de la Pilastra vorejava el Ter fins al Pasteral, on el creuava per un pont que era l'obra més important del trajecte, seguint vora el riu Brugent, que pel costum de veure'l, no ens cridava massa l'atenció.

La panoràmica d'El Far, La Salut, totes les muntanyes que s'albiraven el seu pas, són un record memorable. Les nombroses excursions a Les Planes o a Sant Feliu de Pallerols per a enfilar-nos muntanyes amunt, són testimoni del bon servei d'aquest carrilet que fins a Olot agermanava homes i pobles que, sense tantes presses com ara hi ha, permetia, amb les correspondències dels Mercats i de les Festes Majors, que aquell agermanament sigués perdurable, puix la principal parròquia del carrilet, a més dels excursionistes, era gent de la gleva, pagesos i tractants, gairebé tots veïns dels pobles que servia.

Encara que la concessió de la línia datava del 6 de juny del 1882, la inauguració no va poder fer-se fins el 14 de novembre del 1911, després de vèncer nombroses dificultats tècniques i econòmiques. Es disposava de cinc màquines angleses; els cotxes també eren anglesos, així com part del capital inicial. Diguem, a títol de curiositat, que el primer nom de la línia va ser "THE OLOT AND GERONA RAILWAY COMPANY"; ni més ni menys.

Més endavant va anar traspassant-se la propietat, formant-se la Companyia del "FERROCARRIL ECONÓMICO DE OLOT A GERONA" i així les últimes màquines ja eren construïdes a la MAQUINISTA TERRESTRE Y MARITIMA de Barcelona; justament el 1926 en foren entregades quatre, de rodatge 131 T i assenyalades amb els números 21 al 24.

El ram de flors amb què fou guarnida la màquina 24, de l'últim servei a vapor d'aquest carrilet, des d'Amer a Olot i llavors l'últim servei de l'automotor diesel el 15 de juliol del 1969, tancava una època. L'automòbil havia guanyat: més comoditat, més de pressa, més modern. El tren emprava unes tres hores per a recórrer una cinquantena llarga de quilòmetres, s'ho agafava bé així ho acceptava aquella clientela entre la qual no mancaven els vestits de vellut ni les barretines.

Ara que s'apropen temps dificultosos per a l'energia, cara i poca, potser enyorem més el carrilet de vapor que solament gastava carbó i aigua, tot nacional, i que entre tots hem arraconat. Haurem de penedir-nos de la nostra malifeta? El que sí és cert, és que ja no podrem dir més aquella burleta de:

el tren d'Olot
surt quan vol
i arriba quan pot.

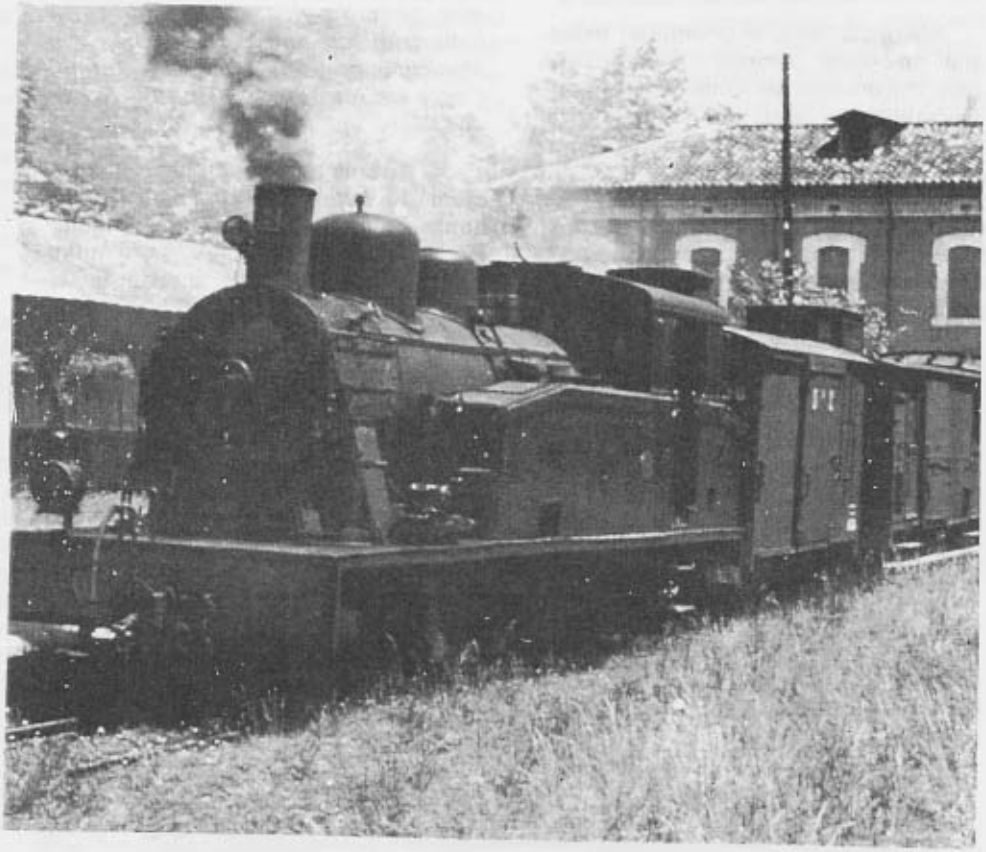

L'AJUNTAMENT D
i els conflictes obrers

per Miquel Berga

Durant la segona meitat del segle passat Salt es convertia en el centre industrial més important —durant molts anys fins i tot més que Girona— de les comarques gironines. Algun historiador (1) ha parlat de Salt com d'una "excepció industrial" dins el context de la industrialització a les nostres contrades. Gràcies a la situació geogràfica de Salt prop de l'acequia Monar (una font d'energia importantíssima, en aquell temps) es crearen les indústries tèxtils que havien de provocar les profundes transformacions econòmiques i socials que configuraren el Salt del s. XX fins la dècada dels anys 60, quan l'allau immigratoria ens canvia, altra volta, el poble, tot convertint-lo en el caòtic i despersonalitzat agrupament urbà que coneixem ara, i desequilibrant totalment l'harmonia camp/indústria que caracteritzà Salt durant més d'un centenar d'anys (1850-1960).

Històricament, el proletariat industrial ha estat sempre l'avantguarda dels moviments de lluita de la classe treballadora. Salt no en fou una excepció. Així, doncs, podem veure com les indústries tèxtils, a més de constituir una important font de riquesa, creen uns nuclis d'obrers fabrils que, pas a pas, aconsegueixen disminuir l'extrema situació d'explotació a què estan sotmesos i que no deixen de lluitar per assolir els drets i la dignitat de ciutadans i de treballadors que els correspon.

Com que l'espai no dóna per a més procuraré il.lustrar la constància de la lluita dels obrers Saltencs fent referència a alguns conflictes socials que per la seva magnitud hagueren d'ésser tractats als plens de l'Ajuntament. Curiosament, ja a la primera acta que es conserva d'un ple de l'Ajuntament de Salt (la del 30 de Setembre del 1900), l'únic acord de la sessió diu el següent:

"Quedar con disgusto enterada la Corporación de que por ahora, según referencias del público, no haya términos hábiles para zanjar satisfactoriamente para patronos y obreros la cuestión obrera fabril de esta comarca, ya que de continuar paralizados los trabajos no sólo quedarán perjudicados los intereses del obrero, si que también los del comercio e industria en particular y los del Municipio muy en especial". Signen l'acta els regidors i el batlle Josep AMAT.

El 1919 es produí una vaga que va durar un parell de setmanes. Romanones havia decretat la nova regulació de les 8 hores diàries, però molts empresaris es negaven a posar-la en pràctica. Sebastià Clara (2), un dels organitzadors de la vaga, explica que en Salvador Seguí, "El Noi del Sucre", li donà 5.000 pessetes de la CNT que serviren per muntar una cuina col.lectiva al Veïnat (escudella i carn d'olla per dinar, bullit per sopar) per tots els vaguistes que ho havien de menester. Això permeté mantenir la vaga fins que els patrons de la Coma-Cros decidiren acceptar les reivindicacions obreres. Observeu el grau d'alarma que la situació provocà en la Corporació municipal i el protagonisme del batlle d'aquells anys, D. Bartolomé Muñoz Trilla, que sembla que mantenia unes relacions entre infantils i neuròtiques amb els seus regidors:

"Enseguida el Sr. Alcalde-Presidente ha dado cuenta al Ayuntamiento del pésimo estado en que se halla la situación o conflicto de la clase obrera textil correspondiente a las dos fábricas que D. Juan Coma Cros posee en este pueblo, explicando de paso de un modo bien detallado todo el proceso que se ha seguido en tan importante asunto en provecho, siempre, para los intereses particulares de los obreros y los generales de esta población, y como han sido inútiles todos cuantos esfuerzos esta Presidencia ha practicado para solucionar el conflicto social de que se trata, con gran sentimiento, hace presente debe anunciar a la Corporación Municipal aquí reunida, se van a cerrar en definitiva ambas fábricas, presumiendo no se abrirán jamás.

En su virtud somete esta Alcaldía su proceder al examen, deliberación y censura de este Ayuntamiento, ya que podrá no haber actuado con toda la suerte y acierto que tanto anhelaba para el bien de sus Administrados, pero, conste haber obrado con el mayor celo y buena fe.

El Ayuntamiento, después de la oportuna deliberación, acuerda por unanimidad aprobar la conducta observada por el Sr. Alcalde, para la solución del conflicto obrero textil de que se trata, otorgándole unánimemente el más expresivo voto de gracias por su buen celo y discreción

DE SALT
S, 1900-1936

con que ha procedido en asunto de tan vital interés para todos los elementos que integran la población". (Acta del 22 de Maig del 1919).

La següent situació conflictiva que trobem ben documentada en el llibre d'Actes de l'Ajuntament és la que s'inicia el 26 de Juny del 1936 i que provoca, fins i tot, la dimissió temporal del batlle republicà, Manuel Termes i Vinyoles. La direcció de la Coma-Cros va decretar la reducció de la setmana-salari a 5 dies Els obrers creien que la mesura havia estat presa de forma irregular i com a represalia per part del patró. Així les coses, els treballadors decidiren tancar-se a la fàbrica i romandre-hi fins que la decissió del patró fos anul.lada. Les gestions del batlle Sr. Termes, per solucionar el conflicte foren nombroses tal com consta en l'Acta del 10 de Juliol de 1936. Dels fragments que reprodueixo a continuació se'n despren una actitud conciliadora i serena que no està renyida amb la simpatia i el respecte per la causa dels treballadors i que ens mostra una dignitat exemplar en l'exercici del seu càrrer representatiu:

".... el dimarts, dia 7, vaig trasllardar-me, acompanyat del Conseller Municipal, el company Pibernat, a Barcelona per celebrar una entrevista amb l'Honorable Conseller de Treball, amb el qual convinguérem de continuar les gestions l'endemà, junt amb la representació dels obrers. El dia 8, també amb el company Pibernat, ens entrevistàvem amb el patró Sr. Coma Cros, el qual, amb paraules dures i amb to d'innecessària violència, es negà rodonament a acceptar la més mínima transacció. A les 12 de la nit visitàrem l'Honorable Sr. Conseller de Treball. Convinguérem que si els treballadors acceptaven la reducció de la setmana de treball, ell —l'Honorable Conseller— els assegurava que aconseguiria que el patró no comencés a establir la reducció fins després de les vacances de la fàbrica que s'escauen del 25 de juliol al 3 d'agost de l'any actual, naturalment. Els obrers havien acceptat aquesta fòrmula, però, hom no comptava amb l'actitud irreductible del patró. Avui a les dues de la tarda, aproximadament, l'Honorable Conseller de Treball m'ha comunicat que fins aquell moment les seves gestions havien fracassat, però que les prosseguia. Així ho he comunicat a la direcció de la fàbrica i als representants dels obrers. Aquests, decebuts i justament indignats per la intransigència del patró, han manifestat que per tal d'impedir que demà tanquin la fàbrica, avui ja no l'abandonaran. Aquest és, a grans trets, l'historial del conflicte..."

I continua més avall:

"... però limitada, ara, la meva acció a intervenir amb la força pública, em trobaria en el cas absu. de substituir un dels bel.ligerants: patró. A més de la repugnància mor que això em produiria, físicamer tampoc no em trobo en condicior d'executar-ho. Els companys de Cor sistori no desconeixen el meu est precari de salut. Per aquest motiu pels anteriorment expressats, est mant tot el que val i represen l'honor que vareu fer-me elegint-m em veig en el cas dolorós c presentar, amb caracter irrevocabl la dimissió d'Alcalde-President d' questa digna Corporació Municipal".

Obert debat, tant el cap de majoria, Sr. Pibernat, com el cap c la minoria, Sr. Bover, acordaren p "raó de la més estricta solidaritat acceptar la dimissió de l'Alcald ciutadà Manuel Termes.

Al cap de vuit dies esclatava guerra civil. La situació que creà Salt el conflicte bel.lic i la posteri victòria franquista, però, és tota ur altra història.

NOTES:

(1): Joaquim NADAL i FARRERAS *"La Industrialització al Gironé L'exemple de Salt" a Girona Segle XIX,* pàgs. 175-198.

(2): Vegeu-*PRESÈNCIA,* n.º 513, pàg 18-21

SALVADOR SUNYER

(En aquest número de vacances portem a LA FARGA un home senzill, cordial i amable, a qui tots coneixem. I el coneixem per la seva important i constant dedicació a la nostra llengua en els anys difícils de la post-guerra, un any rera l'altre, fins avui que encara s'hi dedica tot conjuminant-t'ho amb la seva dedicació íntegra a la política... També se'l recorda durant una colla d'anys, perquè amb una colla d'amics intentava fer viure el poble tot eixamplant-li els horitzons culturals i organitzant grups teatrals, de cultura i d'esbarjo... És un home tan preocupat per la cultura catalana que aquesta preocupació no el deixa dormir)...

— D'entrevistes crec que ja te n'han fetes moltes

— Sí, però pregunta tot el que vulguis perquè crec que un diputat es deu al poble que l'ha elegit. La gent té dret a saber què passa al seu voltant i què en pensen els parlamentaris.

(Posem, doncs, fil a l'agulla i comencem a parlar... A veure què en sortirà...)

— Ets home de fets o de paraules, tu?

— No sóc home de moltes paraules; sóc just de paraules, jo més aviat sóc home de reflexió i d'actituds.

— Com veus el futur de Salt, Salvador?

— El cas de Salt i d'altres poblacions que es troben en la mateixa situació depèn del que legisli el Parlament de Catalunya. Ara el fet de viure prop de Girona no ens farà cap favor, és clar que si no hi estiguéssim al costat ja no tindríem aquests problemes. El futur no el veig massa clar: dependrà de les Lleis que surtin del Parlament de com es pronunciï el poble en el referèndum.

— Quina diferencia hi veus a Salt, a més del gran nombre d'habitants, amb el de la teva infància?

— Mira,has de comptar que no solament ha canviat Salt sinó Catalunya, Espanya, Europa i el món... Ara vivim en una societat que va començar amb els pactes amb Nord-Amèrica i que no és ni de bon tros la que vivíem abans. La gent es belluga en una societat consumista, permissiva i pluralista.. els ciutadans també han canviat: el cotxe, l'avió, la televisió en són proves. Per què avui no es pot comptar a fer gaires coses els dissabtes a la tarda o els diumenges? Per què per aquests topants no hi queda ningú ... No ha canviat solament Salt sinó tot els sistema de vida.

— Creus que s'ha perdut la personalitat de poble i que Salt s'ha convertit en una Ciutat dormitori?

— Del tot no, però en bona part, sí. Hi ha una colla poc nombrosa de saltencs que continuen essent de Salt, i que són els que es mouen i fan coses a fi de no perdre la nostra personalitat; l'altra part, la més nombrosa, senzillament, viu a Salt i prou. Porten els nens al col.legi, compren, mengen, dormen i vegeten a Salt. Trobo a faltar aquells nexes que lligaven les persones... si traiem el futbol, el vostre Club i alguna coseta més, què en queda d'aquell Salt multicolor i agitat d'altres èpoques?

— Les Bernardes poden omplir aquest buit de Salt?

— Jo crec que sí. Qualsevol cosa que s'hi faci és un bé, és un enriquiment per a Salt. El que seria un desastre, el que no seria gens bo, és que ho tingués un sol clan, sigui d'en Pere o d'en Pau o d'en Berenguera. Caldria que fos una entitat cultural en que hi prenguessin part, se la fessin seva, la majoria dels saltencs. Ja sé que en les circumstàncies polítiques actuals això no és gens fàcil, però per moltes dificultats que hi hagi hauria d'haver-hi més generositat. Com més participació hi hagi més ho sentirem nostres... I això ho dic al marge del que puguin pensar els partits polítics. El mateix partit de la candidatura del qual vaig presentar-me com a independent al Parlament de Catalunya tindrà no cal dir les seves idees: si hi coincidim, molt bé, i si no hi coincidim, tan amics... I dels altres te n'he de dir el mateix.

— Dins de Salt què representa el Casal de Jubilats?

— Jo trobo molt interessant aquest intent d'aplegar joves i jubilats en una sola entitat. Si, m'agrada moltíssim que hi prenguin part joves i grans. Un Casal de Jubilats on només hi hagi vells, continua essent una marginació de la vida... és clar que més val això que haver-se de passar les hores assegut en un banc. Però allò que lliga els jubilats amb el seu poble, amb la seva societat, amb el seu treball, i, que per tant, l'omple d'il.lusions i el fan més jove, més participatiu, és l'encert d'aquesta casa. Una bona idea que caldria imitar arreu de Catalunya. Tant de bo n'hi hagués molts!

— Què li sobre i què li manca al Casal dels Jubilats?

— De problemes n'hi ha en totes les entitats i associacions. Són formades per homes i per als homes, per tant, hi ha d'haver conflictes, sino malament rail Si una una entitat és viva i no hi ha problemes i conflictes és que ho remenen tres o quatre... si és viva i n'hi ha, en canvi, vol dir que hi intervenen moltes persones, que hi ha molts parers, tan diversos com vulgueu, allò que en diem pluralisme i democràcia.

— Parlem una mica del Parlamentari que és en Salvador Sunyer.
Com t'hi sents tu en aquest Parlament?

— Quasi no ens hem estrenat. És molt diferent del Senat de Madrid. Ací tots ens coneixem, som amics tots (fixa't, dic tots!) I tots tenim una cosa molt clara: mirar de fer millor Catalunya des del govern o des de l'oposició. Allà a Madrid, no. A Madrid només volen el bé de Catalunya, els catalans.

— Com es pot beneficiar Salt des del Parlament?

— La capacitat legal del Parlament ve limitada per l'Estatut. No podrem apartar-nos ni un través de dit del text de l'Estatut, i, per tant, els condicionaments hi són i grossos. Per exemple: em parles de les carreteres... quan sigui hora de legislar-hi només ho podrem fer sobre aquelles que no surtin de Catalunya: bàsicament les de les Diputacions i unes poques més que depassin el nostre territori.

— Creus que ens trobem en un moment economic dolent a Catalunya?

— Ostres!, Ja ho crec que sí! I encara que estiguem una mica millor que a la resta d'Espanya, i encara que aquí ja estiguem a Europa, no hi ha cap dubte que l'economia està molt malament.

— L'atur és el problema més important que tenim i més greu, però no podria ser que els més aturats fossin aquells immigrants que han vingut de fora? Creus que els hem de buscar feina perquè són habitants de Catalunya?

— Crec que sí perquè el dret a trobar feina és un dels drets humans, i dret a trobar-la en qualsevol territori si no n'hi ha a les seves terres. I per a mi, son tan catalans com nosaltres si no manifesten el contrari. Aquest és un problema de la comunitat, tota, i no només dels que no tenen feina.

– Com pot salvar l'actual govern de la Generalitat i el Parlament la crisi econòmica que estem travessant?

— En economia tenim unes competencies limitadíssimes, per no dir que no en tenim cap... qui projecta tota l'estructura econòmica del país no és el nostre govern sinó el govern de Madrid. La Constitució i, naturalment l'Estatut que n'és una conseqüència, no ens permeten de fer gaire dibuixos amb l'economia. I recorda sempre que els diners sempre són a Madrid.

— I per aconseguir una Catalunya que pugui administrar els seus diners, quin termini de temps creus que haurem d'esperar?

— Alça, noi! com aquell que no diu res.. molt de temps. Dependrà de com rutllin les autonomies. A mi m'agradaria que funcionessin força i aviat. Seria un pas molt bo cap a la federació de pobles ibèrics. Si no funcionessin, però, ens trobaríem com a l'any 31. Si només funcionaven Catalunya i el País Basc, mala moneda! perquè la l'hora de votar a Madrid perdríem sempre ja que allà, entre tots som quatre gats.

— Creus que alló més preocupant de les eleccions als Parlaments basc i català han estat les abstencions?

— Jo, sí. Per a mí, les abstencions massa elevades són confusionàries ja que els que s'han abstingut no saps cap on es decanten ni què pensen.

— Estas d'acord amb aquells que diuen que la política és per als que en viuen?

— No hi estic d'acord perquè fem política votant i abstenint-nos. No votant també es fa política encara que sigui indirectament.. Jo recordo i tu també que en temps de la dictadura molts deien: a mi no m'interessa la política.. i jo els deia: si no dius res, si no et bellugues, si t'estas a casa ben tranquil, ja en fas de política... Fas la dels qui governen...Però que no es queixin, perquè apujar les pensions, rebaixar els impostos, edificar i crear escoles, adobar carreteres, etc... és política i només una acció política neta i honrada ho podrà resoldre.

— Un pregunta impertinent: els diputats i senadors pagueu impostos o no en pagueu?

— Ja ho crec, com tothom, i tots els que marca la llei. Mira: ara precisament començarem a discutir el Reglament del Parlament l'article 11 de l'esborrany del qual diu: Les assignacions dels Diputats seran subjectes a les normes tributàries de caràcter general". Ho vols més clar?

— Tu ets l'home que més directament pots treure les castanyes del foc als saltencs o n'hi ha algun altre?

— En Joan Vidal i Gaiolà, que també és de Salt. I molts més que sense ser-ne també ens ajudaran. Les votacions no les guanya mai un home sol ni dos. I crec que molts ens ajudaran perquè confio en la bona fe de les persones. Jo estic convençut que si demano un servei a l'amic Vidal i me'l pot fer me'l farà i viceversa. La política en un cantó i l'amistat en un altre.

— Deixem la política a part i parla'ns de com veus el nostre Butlletí LA FARGA?

– És la revista d'avui dia, aquí. Em penso que és la més seriosa que s'ha fet a Salt després de la guerra civil. De format, de compaginació, d'il.lustracions, etc... i de contingut. Sou quasi-professionals. Conté temes populars i d'altres de més volada. Du notícies del Casal i de fora; i s'esforça mica a mica per ser la revista de tots. Jo personalment hi trobo a faltar més literatura, potser allò de "cada ximple amb el seu tema". Tant de bo pogués tenir doble nombre de pàgines i ser setmanas.

— Creus que LA FARGA està omplint un buit cultural?

— No en tinc cap dubte. A Salt no hi ha quasi res tret dels programes de Festa Major, les activitats de la Biblioteca Pública, els esports especialment el futbol i les vostres. Qualsevol cosa que es faci a favor de la cultura és una nova finestra oberta perquè ens entri al cor un aire que ens alliberi de pensar només en pessetes, cases, cotxes i televisió. Els mateixos programes de les successives festes Majors són una font d'informació d'uns anys en que la informació era un luxe i una necessitat vital alhora.

— Tens necessitat d'estimar els altres o t'agrada més que t'estimin?

— Tot home té necessitat d'estimar i de ser estimat. L'home és fet per estimar, és, per a mi, un acte d'amor. Si jo no estimo

els altres no puc ser feliç perquè estimar és la millor deu de riquesa humana coneguda... però també m'agrada, és clar, que m'estimin.

— Saps que un saltenc ha guanyat el Premi Carles Rahola?

— I tant si ho sé: en Miquel Berga. i n'estic molt content. Com que sóc secretari del Premi Bertrana que es concedeix, el mateix dia ja vaig poder felicitar en Miquel en la mateixa nit de la concessió. I val la pena de comentar-ho perquè es —que jo sàpiga— la primera vegada que un saltenc s'ha endut algun dels premis de Girona. I va estar a punt que un altre saltenc-professor de l'Institut SALVADOR ESPRIU-, Antoni Puigvert,no s'endugués el de poesia.

I així acabem l'entrevista, molt agradable per cert, amb un saltenc que ha estat Senador a Madrid i és Diputat al Parlament de Catalunya, al qual agraim moltíssim la cordialitat amb què ens ha atès i en la qual, com podeu comprovar, ens ha donat tota mena d'explicacions, clar i català, tal com ens havia promès de bon començament: "Pregunta tot el que vulguis..."

Fins un altra

"Vegas, Jous, Torres, Horcades i Horcadines". Un altre món per a un muntanyenc avesat al nostre Pirineu i al nostre lèxic: talment tot és diferent. Muntanyes ferèstegues i altives, immenses moles calcàrees adreçant-se vers el blau del cel. Això són els Pics d'Europa.

Acostumats a les nostres muntanyes, costa un xic avesar-se i orientar-se en aquell caos de pedra. Hom troba a faltar els reguerons d'aigua, els seus cims no es deixen trepitjar així com així: cal fer ús de cordes i altres estris d'escalada per conquerir bona part d'ells. Amb tot, aquelles muntanyes tenen els seus encants.

Aprofitant les vacances d'estiu vaig tenir l'ocasió de passar-hi uns dies. I vaig fer-me una idea d'aquell ernorme massís calcari.

El primer dia, des del Santuari de Covadonga, després de visitar "La Santina", per una carretera que s'enfila vers el llac d'Enol i el d'Ercina, decidim fer una visita al cim de "Peña Santa de Castilla" i "Peña Santa de Enol". Deixem el cotxe prop dels llacs i emprenem la pujada vers el refugi de "Vergarredonda". Anem trescant per un corriol que travessa una regió verda i plena de bestiar. Al cap d'una hora i mitja ben bona arribem al petit edifici. Hi ha una font a prop. Allí omplim les cantimplores. Des d'aquell indret en amunt la manca d'aigua és total; només la gent d'allà sap on trobar-la: a sota d'unes determinades pedres. Enmig d'un roquisser immens —hi ha pedres per tot arreu— el camí s'enfila molt. Poc després un jou, que és un clot tot ple de pedres i una mica de neu, ens obliga a baixar i tornar a pujar. I això durant tres o quatre hores, sempre vigilats pels isards que, segurs de la seva superioritat muntanyenca envers nosaltres, se'ns queden mirant, immòbils. A les quatre de la tarda arribem al "Jou Santu". Al davant tenim la "Peña Santa de Castilla" i, al darrera, la "Peña Santa de Enol" Se'ns ha fet tard, i no ens dóna temps per a pujar-hi. A més, hi ha un tercer grau de dificultat a la via més fàcil d'escalada que puja al "Peña Santa de Castilla". Decidim recular. No hem fet cap cim. Però tenim una idea més concreta del terreny en què ens haurem de moure els propers dies.

Mig adormits, un "Jeep" ens puja des d'"Espinama" fins a l'"Horcadina de Covarrobres", passant pels ports d'"Aliva" puix el cable de "Fuente De" no funciona. Des de l'"Horcadina", i per un camí ben fressat, ens enfilem tot fent zigues-zagues fins al "Collado de la Canalona". I, des d'allí, fins al cim del "Peña Vieja" (2.613 m.) el segon pic més alt d'aquest massís. L'hem conquerit fàcilment. Al baixar, fem una visita a la "Cabaña Verónica". I retornem a Potes, que és el poble on estem acampats.

Dos dies després, tornem a pujar per veure si podem albirar el famós "Picu Urriellu" o "Naranju de Bulnes". Pugem fins a "Horcados Rojos". Des d'allí hom gaudeix d'una vista preciosa d'aquest "Picu". Quatre nois dels nostres pugem a la "Torre de Horcados Rojos" (2.506 m). Després, tots junts assolim el cim del "Tesorero" (2.564 m.), el tros final del qual cal fer-lo d'una petita grimpada. Al baixar tornem a passar per "Cabaña Verónica". I donem per acabada la nostra activitat en aquesta meravellosa regió, que ja ha calat dintre nostre, amb els seus paisatges braus i insòlits, amb els seus "picus" i "tiros" amb el domini del món vertical, amb els seus "jous", d'una personalitat tal com no h'hi ha en cap altra muntanya hispànica (ni potser europea), amb els vells isards que no ens han perdut de vista en tot el nostre recorregut.

* * *

Jou: Antigues cubetes de sobreexcavació glaciar, transformades en dolines per dissolució de les calisses desenvolupades posteriorment.

JOSEP CASAS i FIGUERAS

M'AGRADA... NO M'AGRADA

per El Fargaire

UN CAMPANAR SENSE RELLOTGE

Doncs ara resulta que el Campanar de Salt no té rellotge. Bé, no és ben bé que no en tingui, però és com si no en tingués. No funciona. Està parat. Ha perdut la vida.

Un campanar sense rellotge és com dir un campanar sense campanes. O el que és el mateix, un campanar que ha perdut part del seu sentit d'existir.

Me'n recordo, llavors era molt petit, la gran festa que es va fer al poble quan el campanar va tornar a recuperar les seves campanes... La multitud innombrable... L'alegria a tot arreu... El poble, la vila de Salt, havia recuperat la veu i és que les campanes, riuen o ploren, parlen al ritme dels fets de la nostra vila. Si hi ha un bateig hi ha alegria... si un enterrament, tristesa... Un poble sense campanar, no és un poble... és un barri dormitori, un suburbi.

El poble s'identifica amb el campanar, puix marca la vida, porta a dins l'ànima del poble.

No sé de qui és competència. Uns diuen que de l'Ajuntament... d'altres que de la parròquia.. Algú que si de mans particulars. La veritat és que el rellotge se'ns ha parat a un quart d'una i porta dies i dies sense tocar-nos les hores. Pobres de nosaltres!... pobre barri vell, si no aconseguim tornar a posar en marxa una maquinària desgastada..

Des de fa dies, la vila ha perdut part de la seva vida, el rellotge està parat i no sabem quina hora és... Salt no té rellotge i es refia del de la catedral de Girona... Qui marca la vida, el ritme del nostre poble, sinó el campanar?

Difícilment, però, les nostres aspiracions d'autonomia seran una realitat si ens refiem del rellotge de la catedral per a marcar els nostres passos. I encara que la catedral estigui tan alta hem de tenir un rellotge propi que funcioni a totes hores... Qui començarà la col.lecta?

Algú ha dit que hem ben perdut el Ter. I és molt veritat. Hem perdut el Ter i moltes altres coses.

El Ter, record de tantes berenades, de tants banys d'estiu, de tantes trapelleries! Els seus noms es van perdent... La Bassa dels Carros, el Pas de'n Prats, Els Tres Pins, el Cervell del Gat... la Terra Vermella... Noms identificadors... que els nois que pugen és molt possible que desconeguin..

HEM PERDUT EL TER?

El riu magestuós i de bon veure se'ns ha tornat, per causa de pantans, sequedats, autopistes i desviaments... en un fil esquifit d'aigua, un rec allunyat, marginal, inabastable...

El Ter adolescent anava lligat a la pesca, a la vegetació de prats, matolls i balca. El Ter volia dir evasió, esplai, aventura, fugida.

La pesca anava lligada a les aventures d'estiu. Anguiles, barbs, galls, i en alguns moments,..inclús xarxa.. i barca...

Avui Salt viu d'esquenes al Ter i gairebé d'esquenes a les Deveses. I això és greu, perquè la zona nord (Rec-Ter intercalat per les deveses ha de ser la zona natural irrenunciable per a expansió dels saltencs.

Al Ter ens hi banyavem diumenge rera diumenge. No calia anar a la platja ni a la piscina. El Ter era l'esplai dominical pels qui, sortosament, encara no ens havia arribat el cotxe. Després un ordre governativa va acabar amb el Ter. Es prohibia banyar-se pel perill de tifus.

Avui, el Ter és una qüestió ecològica. Regulat per les aigües del Pasteral, i sobretot pel Pantà de Susqueda... està a punt de convertir-se en una clavaguera a cel obert per l'abocament de deixalles industrials, i de granges...

Ara a l'estiu, les tardes del diumenge, els paratges del Ter són pràcticament deserts...

Temps enrera una pancarta de l'Associació de Veïns, deia: "VOLEM TORNAR A BANYAR-NOS AL TER". Això passava a Torroella, arran d'una manifestació sobre la contaminació del riu. Un crit encara viu.... VOLEM tornar a banyar-nos al TER, un crit que no pot ser enterrat i n'hem de fer bandera.

CULTU RÀLIA

CULTURA I ESPORT A LA FESTA MAJOR DEL 80

De l'examen del programa d'actes corresponent a la Festa Major de Salt d'aquest any, veiem que val la pena d'esmentar els seguents:

CULTURALS

- Actuació de la Coral OIDÀ, a l'auditori de Les Bernardes, el dia 23.
- Del 20 al 28 de Juliol, a la Sala d'Exposicions de la Biblioteca Municipal, MOSTRA DE FOTOGRAFIA CONTEMPORÀNIA GIRONINA, organitzada pel Taller Fotogràfic DESALT.
- Exposició de TREBALLS DE BELLES ARTS, del 24 al 26 a l'Escola Municipal de Belles Arts.
- Xerrada col.loqui sobre "La problemàtica de la Lengua Andaluza", al Centre d'Andalusia.
- Cantada d'Havaneres a la Plaça del Veinat el dia 24; i a la Plaça 11 de Setembre, el 27.
- 1.ª Festa de la Sardana a Salt, en homenatge al compositor saltenc Roca Delpech, el dia 26, a la Plaça de la Llibertat.
- Concert de Música Catalana per l'Orquestra Marina, a l'auditori de Les Bernardes.

ESPORTIUS

- Al Club Petanca Salt, III Concurs Internacional de Petanca "VILA DE SALT", el dia 25.
- També el dia 25 IV Carrera Ciclista Infantil i IV Torneig Hexagonal i Intercomarcal d'Escacs.
- Gran Gimkama de Cavalls, Concurs de salt i Concurs d'alta escola de "Doma y Monta" el mateix dia 25.
- II MARXA POPULAR DE SALT, pel dia 27.
- VI Campionat de Partides Ràpides d'Escacs i Encontre d'Halterofília, pel matí de l'esmentat 27 de Juliol.

MER FÀBREGA

FOTO CONCURS SALT inèdit

Foto cedida per TALLER FOTOGRÀFIC DESALT

— QUIN ÉS EL NOM PROPI D'AQUEST MAS?
— DE QUI ES RESIDÈNCIA?

Envieu les vostres cartes a LA FARGA, Passeig Verdaguer, n.º 1, SALT.

Entre els participants que encertin les respostes es sortejarà un premi consistent en un lot per valor de 1.000 pessetes, obsequi d'ESTABLIMENTS PIUS XII.

En el pròxim número de LA FARGA es donarà la solució i el nom del concursant premiat.

a la taula de
la farga
BUTLLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS SALT

— A les planes centrals d'aquest número de LA FARGA, publiquem un interessant treball de Miquel Berga, que fa temps que teníem en cartera. La manca d'espai n'ha anat demorant la publicació. Avui, aprofitant l'efemerides d'haver estat guardonat amb el Premi Rahola, apareix, per fi, l'article de l'amic.

— El company Miquel Casellas (En Maret de "La Caixa"), ha estat pare d'una nena molt maca que es diu Silvana.

— L'equip de LA FARGA també fem vacances. Per això aquest número especial que ens permet un mes de festa.

L'ACUDIT FOLL per Bugarac

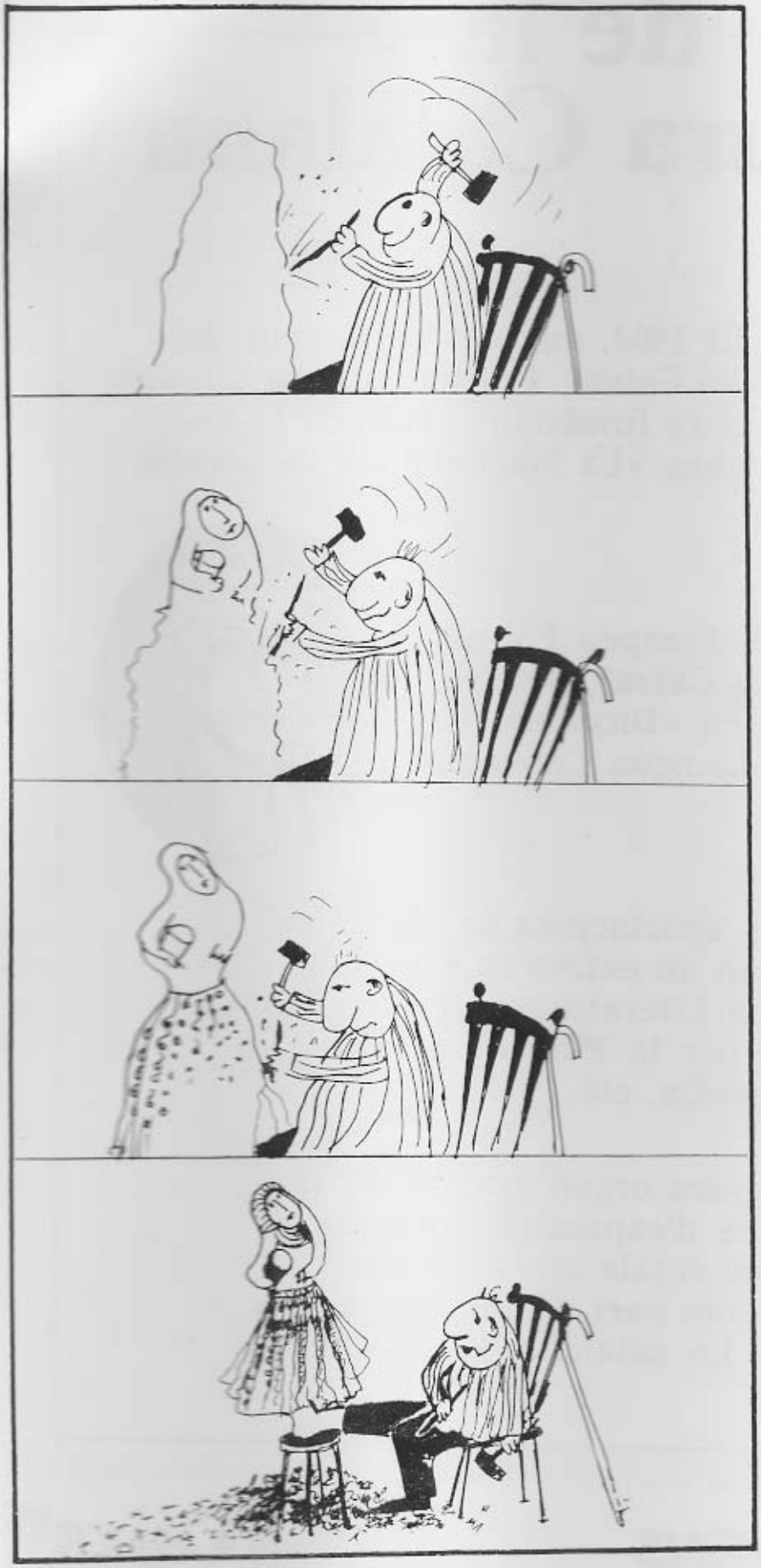

NO SEMPRE VOLEM DIR EL QUE DIEM

El títol me l'acaba de donar un record de fa molts anys. Al meu poble hi havia un Sant Crist de fusta, de tamany més que natural. Dues vegades l'any el treien al carrer. I es necessitava uns quants homes que s'anaven rellevant. Un bon dia, el senyor Rector del meu poble va voler fer uns arranjaments a la capella del Sant Crist. I va fer venir el fuster, un home que no era gaire de missa però que dominava totalment la ciència de la fusta. L'home es va treure la gorra i va seguir el capellà cap a la capella fonda. Es va plantificar davant del Sant Crist, se'l va mirar de dalt a baix amb ulls d'expert, es va gratar el cap i va dir: "C... senyor Rector, quina bestiassa".

O com aquell personatge que anava pels poblets fent campanya electoral. Si fa no fa, els discursos que feia a cada poble eren tallats segons el mateix patró. I la rutina el va traïr. Arriba al poblet, convoca les forces vives, i els etziba el discurs: "Vilatans! Si nosaltres sortim elegits, us farem un pont!" Ja va adonar-se que la gent que l'escoltava xiuxiuejava entre ells. Però no en va fer cas. Amb aquestes, un dels seus secretaris va i li diu a cau d'orella que en aquell poble no necessitaven pas un pont, puix el riu passava per l'altre municipi. M'acaben de dir —va rectificar— que vosaltres no teniu riu. Doncs, si guanyem nosaltres, us farem el riu".

Sí. No sempre volem dir el que diem. I sort en tenim d'això. Si no fos així, la vida seria molt aburrida. Que ho diguin els ossos d'aquell que descansa no gaire lluny de l'Escorial. Els acudits que el país inventava entorn de la seva persona, ens van ajudar a passar quaranta anys de la nostra vida.

BURXETA